

2.4 ÖKOLÓGIAI PARADOXONOK

A fenntarthatósági kihívások megoldásában kétségkívül nagy szerepe van a technológiai újításoknak, környezetkímélőbb technológiák fejlesztésének és egyre szélesebb körű alkalmazásának. Ahogy a korábbiakban már említésre került, sokan úgy gondolják, hogy csupán erre van szükség a válságból való kilábaláshoz, társadalmi-gazdasági működésünk fenntartható pályára állításához. Egyes kutatók azonban arra hívják fel a figyelmet, hogy egy technológia hatékonyságának növekedése nagyon gyakran együtt jár az erőforrás fogyasztásának növekedésével is, így megkerülhetetlen, hogy társadalmi oldalról is történjen változás. Erről olvashatunk Richard York, ökológiai közgazdász *Ökológiai paradoxonok* című tanulmányában.

Ennek egy kifejező példája az a megfigyelés, amit Jevons-paradoxonnak neveztek el a kutatók. Azt ismerték fel, hogy egy természeti erőforrás kiaknázásában bekövetkező hatékonyságnövekedés gyakran együtt jár az erőforrás fogyasztásának növekedésével. Vagyis hiába javul egy ország gazdaságának ökohatékonysága, az egy főre jutó ökológiai lábnyom is növekszik. Ehhez hasonló jelenség a papírmentes iroda paradoxona: a számítógépek és elektronikus adattárolás fejlődése a reményekkel ellentétben nem csökkentette a papírfogyasztást, hanem éppen ellenkezőleg hatott, mivel számtalan dokumentum elérhetővé és egyszerűen kinyomtathatóvá vált. Egy másik példa: kutatások szerint az autók üzemanyag-fogyasztásának hatékonyságának növekedésével nem csökkent, hanem éppen nőtt az üzemanyag-fogyasztás, a fogyasztás csökkenése ugyanis arra ösztönözte az embereket, hogy gyakrabban autózzanak.

Ezek a megfigyelések kétségbe vonják, hogy a technológiai előrelépések önmagukban, minden esetben a természeti erőforrások megőrzését eredményezik. Így tehát abban bízni, hogy a technológiai haladás önmagában megoldja a problémákat, könnyen tévútra vezet – hívja fel York a figyelmet. Vagyis a társadalmi és gazdasági rendszerekben is szükséges változtatni, hogy a technológiai fejlesztések valóban a természeti erőforrások megőrzését szolgálják (*York 2008*).

FELADAT/KÉRDÉS:

- Olvasmány elolvasása, majd az órán közös feldolgozása, beszélgetés:
 - Richard York (2008): *Ökológiai paradoxonok*. William Stanley Jevons és

- a papírmentes iroda. Kovász, 2008. tavasz-nyár, 5–15. oldal
<http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/108/1/2008york.pdf>
- Gyűjtsön a fentiekhez hasonló példákat!